

Κεφάλαιο 11

Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο - ο Παπαφλέσσας

Τον χειμώνα του 1824-1825 ο Ιμπραήμ Πασάς αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο. Η Επανάσταση περνούσε δύσκολες στιγμές. Τότε ο Παπαφλέσσας με τους άνδρες του οχυρώθηκαν στο Μανιάκι. Στην άνιση μάχη που ακολούθησε, ο Παπαφλέσσας έχασε τη ζωή του.

▲ Ο Ιμπραήμ ασπάζεται τον νεκρό Παπαφλέσσα, ελαιογραφία του Α. Γεωργιάδη, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

1824-1825, χειμώνας

τέλη Μαΐου 1825

Ο Ιμπραήμ Πασάς αποβιβάζεται στη Μεθώνη

Μάχη στο Μανιάκι-Θάνατος Παπαφλέσσα

Αφού κατέστειλαν την επανάσταση στην Κρήτη και κατέστρεψαν την Κάσο και τα Ψαρά, οι αιγαίνουσες δυνάμεις κινήθηκαν προς την Πελοπόννησο. Τον χειμώνα του 1824-1825 ο γιος του Μεχμέτ Αλή, Ιμπραήμ Πασάς, αποβιβάστηκε στη Μεθώνη με πολύ στρατό και εφόδια.

Την ίδια στιγμή οι Έλληνες επαναστάτες είχαν δικαστεί από τις εμφύλιες διαμάχες για την εξουσία, με αποκορύφωμα τη φυλάκιση του Κολοκοτρώνη και άλλων γνωστών οπλαρχηγών. Καθώς ήταν απροετοίμαστοι, δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν τα τουρκοαιγυπτιακά στρατεύματα.

Με ορμητήριο τη Μεθώνη, ο Ιμπραήμ και οι Γάλλοι σύμβουλοι και επιτελείς του επιχείρησαν να καταλάβουν τον όρμο του Ναυαρίνου, για την ασφάλεια των πλοίων τους. Στη συνέχεια, τα τουρκοαιγυπτιακά στρατεύματα περικύκλωσαν τα κάστρα χρησιμοποιώντας κανόνια και ανάγκασαν τους πολιορκημένους να τα παραδώσουν.

Μπροστά στον κίνδυνο να σθίσει η Επανάσταση, ο υπουργός των Εσωτερικών Παπαφλέσσας ζήτησε από την κυβέρνηση την αποφυλάκιση των οπλαρχηγών. Ο ίδιος πήγε στη Μεσσηνία και οχυρώθηκε με τους άνδρες του στο ορεινό χωριό Μανιάκι, αποφασισμένος να μην αφήσει τον Ιμπραήμ να περάσει στο εσωτερικό της Πελοποννήσου. Δίνοντας άνιση μάχη, στα τέλη Μαΐου του 1825, ο Παπαφλέσσας και οι συμπολεμιστές του πολέμησαν γενναία και έχασαν τη ζωή τους.

Μετά τη μάχη στο Μανιάκι, η κυβέρνηση αποφάσισε γενική αμνοστία. Οι φυλακισμένοι οπλαρχηγοί ελευθερώθηκαν και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης διορίστηκε αρχιστράτηγος. Ο Ιμπραήμ, ανεμπόδιστος, έφτασε στην Τριπολίτσα και δύο ημέρες μετά προχώρησε εναντίον του Ναυπλίου, της πρωτεύουσας των επαναστατών. Συγκρούστηκε σύμως στους Μύλους της Αργολίδας με ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις, που είχαν επικεφαλής τον Υψηλάντη και τον Μακρυγιάννη, και επέστρεψε στην Τριπολίτσα.

Ο Κολοκοτρώνης για ν' αντιμετωπίσει τον στρατό του Ιμπραήμ, που ήταν οργανωμένος σύμφωνα με ευρωπαϊκά πρότυπα, επέλεξε την τακτική του κλεφτοπόλεμου. Έλληνες ένοπλοι έκαναν αιφνιδιαστικές επιθέσεις κατά τις νυχτερινές κυρίως ώρες και προκαλούσαν στον εχθρό μεγάλες φθορές. Όμως είχε γίνει φανερό πως ο τρόπος αυτός του πολέμου δεν ήταν πλέον αποτελεσματικός. Έτσι, η επαναστατική Κυβέρνηση ανέθεσε την οργάνωση τακτικού στρατού στον Γάλλο συνταγματάρχη Κάρολο Φαβιέρο.

❖ Γλωσσάρι

Αμνοστία: Η παραγραφή ποινικού ή πολιτικού αδικήματος με ειδικό νόμο.

Ναύπλιο: Παραθαλάσσια πόλη της Πελοποννήσου, πρωτεύουσα των επαναστατημένων Ελλήνων.

Κλεφτοπόλεμος: Πολεμική τακτική που βασιζόταν σε αιφνιδιαστικές επιθέσεις και χρησιμοποιήθηκε από τους κλέφτες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας πολεμώντας εναντίον τακτικού στρατού.

Οι πηγές αφηγούνται...

1. «Ο Ιμπραήμ μου έστειλε μήνυμα κάποτε ρωτώντας γιατί δεν μένω να πολεμήσουμε. Εγώ του απάντησα να πάρει πεντακόσιους ή και χιλιούς άνδρες και να πάρω κι εγώ άλλους τόσους και τότε να πολεμήσουμε, ή αν θέλει ας έλθει να μονομαχήσουμε οι δύο μας. Αυτός δεν μου έστειλε καμία απάντηση. Και αν δεχόταν την πρότασή μου θα το έκανα με όλη μου την καρδιά διότι έλεγα ας χανόμουν, ας πήγαινα, αν τον σκότωνα θα έσωζα το έθνος μου».

Κολοκοτρώνη Απομνημονεύματα, Καταγραφή Γ. Τερτούτη, επιμέλεια Τάσος Βουρνάς, Αθήνα 1983, σ. 202.
(Απόδοση στα νέα ελληνικά)

2. «Πριν φτάσει ο Κολοκοτρώνης, ο Γρηγόριος Δικαίος Παπαφλέσσας και ο Παναγιώτης Κεφάλας είχαν καταλάβει μία θέση, το Μανιάκι, στην Αρκαδία με 600 περίπου άνδρες. Σ' αυτούς επιτέθηκε ο Ιμπραήμ και αφού πολέμησαν ανδρεία, όπως άλλοι Λεωνίδες και Σπαρτιάτες, σκοτώθηκαν όλοι στη θέση αυτή, ακλόνητοι, σφάζοντας και σφαζόμενοι. Και κοντά σε αυτά και άλλο δυστύχημα συνέβη: σκοτώθηκε και ο γιος του Εμμανουήλ Παπά».

Νικολάου Κασομούλη, Ενθυμήματα Στρατιωτικά, εισαγωγή-σημειώσεις Γιάννης Βλαχογιάννης, τόμ. 2, Αθήνα 1998, σ. 68.
(Απόδοση στα νέα ελληνικά)

Ματιά στο παρελθόν

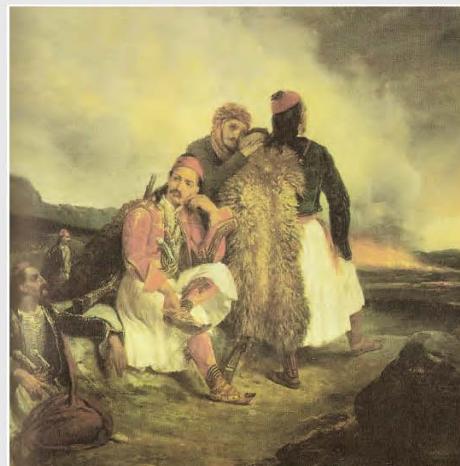
Εμφύλιες διαμάχες

Από το φθινόπωρο του 1823 έως τις αρχές του 1825 η Επανάσταση δοκιμάστηκε σκληρά από τις διαμάχες και τις έριδες ανάμεσα στους Έλληνες επαναστάτες. Προσωπικά συμφέροντα, τοπικές διενέξεις και μικροψυχίες απειλήσαν να καταστρέψουν όσα με τόσες θυσίες και κόπους είχαν κερδηθεί στα πεδία των μαχών τα δύο πρώτα χρόνια. Χρειάστηκε να αποβιβαστεί στην Πελοπόννησο ο Ιμπραήμ Πασάς, για να διαπιστώσουν οι Έλληνες πόσο κακό είχαν κάνει μονάχοι τους στην εθνική υπόθεση. Οι παρακάτω στροφές από τον «Ύμνο εις την Ελευθερία» του Διονύσιου Σολωμού εκφράζουν τα αισθήματά του για τις εμφύλιες διαμάχες των Ελλήνων:

Ύμνος εις την Ελευθερία, στροφές 144-145
«η Διχόνοια που βαστάει
Ένα σκήπτρο η δολερή.
Καθενός χαμογελάει,
Πάρ' το, λέγοντας και σύ.

Κειό το σκήπτρο που σας δείχνει
Έχει αλήθεια ωραία θωριά.
Μην το πιάστε, γιατί ρίχνει
Εισέ δάκρυα θλιβερά».

Διονύσιου Σολωμού. Απαντα, τόμ. 1, Ποιήματα,
Αθήνα 1993, στ' έκδοση, σ. 95.

Οι εμφύλιες διαμάχες σκόρπισαν την απόγνωση στους Έλληνες, ελαιογραφία του 19^ο αιώνα, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

▲ Ο Ιμπραήμ Πασάς

▲ Ο Γριγόριος Δίκαιος (Παπαφλέσσας)

►
Μνημείο στο Μανιάκι
προς τιμήν των νεκρών
Ελλήνων

☞ Ερωτήματα

- Ποια ήταν τα αποτελέσματα της μάχης στο Μανιάκι;
- Με βάση τα κείμενα των πηγών, ποιο ήταν το ιθικό των Ελλήνων αγωνιστών που πολέμησαν τον Ιμπραήμ στο Μανιάκι;